

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Humanitarinių mokslų fakultetas

Magistrantų studijos

Airių migracija ir diaspora industriniu laikotarpiu

Visuotinė migracijos istorija

Nam darbas

Atliko: Vytenis Kriaušėnas

Tikrino: dr. I. Strumickienė

Kaunas, 2013

Turinys

vadas.....	3
1. Migracija i– Airijos industriniu laikotarpiu.....	4
1.1. Airi migracija didffiojo bado metu.....	5
1.2. Airija ir migracija po didffiojo bado.....	7
2. Airi diaspora JAV ir kitose –alyse.....	10
I–vados.....	16
™ltini ir literat ros s ra–as.....	17

Ivadas

Airiai yra viena iš geriausiai finansuotų migrantų tautų, kuri savo migraciją pradėjo jau merkantiliniu laikotarpiu, bet pačius didžiausius mastus pasiekė XIX a.

Darbo tikslas. Tybo darbo tikslas yra apžvelgti airių migraciją industriniu laikotarpiu ir airių diasporą JAV ir kitose šalyse, kuri susidarė tuo laikotarpiu.

Darbo uždaviniai. Tikslui pasiekti yra keliami šie uždaviniai:

1. Nustatyti kaip vyko airių migracija industriniu laikotarpiu.
2. Nustatyti kaip vystėsi airių diaspora JAV ir kitose šalyse.

Tyrimo metodai. Darbe taikomi analitinės ir aprašomosios metodai.

Istoriografijos ir šaltinių apžvalga. Tybame darbe yra daugiausiai naudojamos šios knygos: R. Daniels *Coming to America*¹, R.F. Foster *Modern Ireland 1600 – 1972*², C. Woodham ir Smith *The Great Hunger*³, R. Byron *Irish America*⁴, K. Kenny ir W. R. Louis, *Ireland and the British Empire*⁵, taip dar pora kitų knygų. R. Daniels knygoje daugiausiai skiriama dėmesio airių migracijai JAV ir airių bendruomenės susikūrimui ten XIX a., be airių, šioje knygoje yra pristatomos ir kitos pagrindinės tautos, kurios migravo į JAV. R. F. Foster knygoje yra skirtas vienas skyrius airių migracijai XIX a., apžvelgiamos pagrindinės airių migracijos kryptys ir kodėl airiai ten migravo ir kaip jiems sekėsi sukurti ten. C. Woodham ir Smith knygoje dėmesys skiriamas didžiajam badiui, kuris vyko Airijoje XIX a. viduryje, neįflmiriant ir dėl to bado vykusios migracijos svetur. R. Byron knygoje stengiamasi per vieno JAV miesto airių bendruomenę ir jos istoriją pafvelgti JAV airių bendruomenę ir jos istoriją. Knygoje *Ireland and the British Empire* yra apžvelgiama Airijos ir airių santykių istorija su Didžiąja Britanija, apžvelgiamas ir airių vaidmuo Britų imperijoje neįflmiriant ir airių migrantų.

Darbo struktūra. Darbas suskirstytas į dvi dalis, du didžiosios dalies skyrius, pirmasis iš jų turi du poskyrius ir dalį su išvadamis bei literatūros ir šaltinių sąrašą. Pirmajame skyriuje apžvelgiama airių migracija į JAV ir kitas šalis (akcentuojant migraciją į JAV) industriniu laikotarpiu skiriant dėmesį skirtingiems šio laikotarpio etapams: migracijai iki didžiojo bado, migracijai didžiojo bado metu ir migracijai po didžiojo bado. Antrajame skyriuje yra aprašoma airių diaspora JAV ir kitose šalyse, kuri susidarė per industrinį laikotarpį.

¹ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990.

² Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989.

³ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987.

⁴ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005.

⁵ Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004.

1. Migracija iš Airijos industriniu laikotarpiu

Airiai JAV bei Kanad (tuometines Anglijos kolonijas) pradėjo migruoti dar XVII a., ieškodami ten geresnio gyvenimo. Nors XVII- XVIII a. airių migracija nebuvo labai didelė, palyginus su industrinio laikotarpio migracija, ji išvyko apie 100 t kst. Tarp jų buvo ir nesavanoriškai išvykusių airių ir politinių kalinių, kuriuos išsiuntė Anglijos valdžia. O nemažai airių atvyko į JAV kaip kontraktuoti darbininkai. Katalikai airiai nebuvo laukiami Naujajame Pasaulyje, trys kolonijos – Teksasas, Karolina, Merilendas ir Virdžinija išleido XVII a. Pabaigoje statymus, kurie riboję katalikų airių patekimą į jas, nors tie statymai tikriausiai nebuvo labai skmingi⁶.

Didžioji airių migracija prasidėjo 1820 m. ir tęsėsi iki 1920 m. Per šį laikotarpį virš 5 mln. airių paliko Airiją ir atvyko į JAV, Kanadą, Didžiąją Britaniją, Australiją, Naująją Zelandiją. Apie 2 mln. airių paliko Airiją per didį badą⁷. Didelę migracijos ir kitų priežasčių, tokių kaip badas, vėlyvos vedybos ir pan. Airijos populiacija per šį laikotarpį sumažėjo nuo 8,5 mln. iki 3 mln. JAV manoma, kad galėjo atvykti apie 4 mln. airių, neįskaitant kiek airių galėjo atvykti

Didžiąją Britaniją, nes nemažai išvykusių greitai vėl išvykdavo kitas valstybes. Apie pus milijono airių per šį laikotarpį atvyko į Kanadą⁸, o apie 350 t kst. Australiją ir Naująją Zelandiją⁹. 1820–1860 m. laikotarpiu airiai sudarė nemažiau kaip trečdalį visų į JAV atvykusių imigrantų, o penktajame dešimtmetyje airiai sudarė beveik pusį (45 %) visų atvykusių imigrantų

į JAV. 1860 m. buvo į JAV apie keturis mln. asmenų gimusių užsienyje iš jų apie 35 procentai buvo airiai¹⁰.

Airių industrinio laikotarpio migraciją galima skirstyti į tris dalis: migraciją iki didžiojo bado (1820–1845 m.), didžiojo bado laikotarpio migraciją (1845–1855 m.) ir migraciją po didžiojo bado (1855–1920).

1820–1845 m. laikotarpio migraciją sukėlė vis didėjantis Airijos gyventojų skaičius ir to pasą koje atsiradęs dirbamos žemės trūkumas bei darbo jėgos perteklius. Tuo laikotarpiu pradžioje emigravo daugiausiai protestantai airiai iš šiaurinių ir rytinių Airijos regionų, jie dažniausiai bėgdavo iš miestų ir keliaudavo į JAV kartu su savo šeimomis¹¹. Bet vėliau, šiame

⁶ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 76-77.

⁷ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p.323-24.

⁸ Verta paminėti, kad nemažai airių atvykusių į Kanadą vėliau atvykdavo į JAV.

⁹ Airių migracijos statistika yra labai nepatikima, tai pripažįsta ir istoriografija, kuria yra remiamasi šiame darbe autoriai, todėl skirtingoje istoriografijoje gali ženkliai skirtis pateikiama statistika.

¹⁰ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 127.

¹¹ Cohen, R. (Red.), *The Cambridge survey of world migration*, Cambridge University Press, 1995, p. 81.

laikotarpyje, palaipsniui didėjo migracija iš Airijos regiono ir iš ten migracija buvo kitokia: iš ten migruodavo daugiausiai jauni vyrai iš kaimo. Bendrai per šį laikotarpį Tūkstantmečio Ameriką atvyko apie 400 tūkst. airių¹². Airiai tuomet daugiausiai migravo į JAV, Kanadą¹³ bei miestus Didžiojoje Britanijoje, nors britų valdžia jiems trukdė migruoti į JAV, padarydama kelioną į JAV kelis kartus brangesnę nei į Kanadą¹⁴. Bet Kanadoje buvo menkai išvystyta infrastruktūra ir pramonė, todėl ten buvo ne tiek daug darbo vietų kaip JAV¹⁵. Ir nepaisant Didžiosios Britanijos valdžios pastangų pritraukti airius į Kanadą, nemažai airių vos atvykę į Kanadą stengdavosi nukakti į JAV. Manoma, kad iš 120 tūkst. airių kurie atvyko į Kanadą 1816–1828 m. laikotarpiu, net trys ketvirtadaliai apsigyveno JAV¹⁶. Nors airiai JAV šiuo laikotarpiu dažniausiai dirbdavo sunkų fizinį darbą (daug airių dirbo medienos pramonėje, kas kanalų, ties geležinkelius) ir uždirdavo palyginti nedaug, bet vis tiek siuntė pinigų atgal į Airiją, raliai-kus kviečiančius į JAV bei taip skatino savo artimųjų ir draugų migraciją į JAV¹⁷. Šiuo laikotarpiu pasitaikė ir gan nemažai airių merginų migraciją į JAV, kurios ten dažnai dirbdavo tarnaitėmis. Per visą šį laikotarpį airių migracija vis didėjo, bet dar didesnę didėjimą m Airijoje kilęs badas.

1.1. Airių migracija didžiojo bado metu

Didžiojo bado Airijoje sukėlė 1845-46 m. bulvių maras, bet tai nebuvo pirmas bulvių maras Airijos istorijoje, per šimtą metų prieš šį marą buvo apie 20 tokių marų ir jie neturėjo tokio poveikio Airijai. Šis maras sukėlė katastrofą Airijoje dėl kelių priežasčių: didėjant populiacijai ir mažėjant žemės sklypams Airijoje buvo mažiau auginama java ir labiau auginamos bulvės, nes joms auginti reikėjo mažiau darbo ir ji augdavo daugiau mažuose plotuose nei java, todėl kai kirto bulvių maras, Airijos smulkioji valstietija daugiausiai augino tik bulves ir jos buvo jų maisto raciono pagrindas¹⁸.

Airijoje prieš didžiojo bado buvo apie dešimt tūkstančių bėgusių flemų skio darbininkų, kurie dirbo už nedideles algas ir galimybę laikinai gyventi mažame flemų

¹² Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 39.

¹³ Didžiosios Britanijos valdžia buvo suinteresuota airių migracija į Kanadą, nes ji buvo Britanijos kolonija ir ten reikėjo daugiau migrantų norint vystyti Kanados pramonę.

¹⁴ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 128.

¹⁵ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 210.

¹⁶ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 211.

¹⁷ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 130

¹⁸ Prie to prisidėjo ir stambūs žemvaldžiai, dažniausiai iš Anglijos ir protestantai, kurie stengdavosi apgyvendinti kuo daugiau nuomininkų valstiečių ant savo žemės.

sklypelyje pasisodinti bulvi o 400 t kst. smulki flem s savinink gal jo prarasti flem labai greitai d l jiems nepalanki flem s nuosavyb s statym .¹⁹ Tom gyventoj grup ms bulvi maras smog smarkiausiai, nes pagrindinis j maisto produktas buvo bulv s¹⁹. Manoma, kad Airijoje prie–did j bad buvo apie trys milijonai flmoni (40 % visos Airijos gyventoj), kurie pagrinde mito bulv mis.

Maras 1846 m. sunaikino didffi j dal pas lio ir valstie iai buvo priversti valgyti s klai paliktas bulves, tod l kitais metais buvo pasodinta tik –e–tadalis bulvi²⁰. Su badu dafniausiai ateidavo ir ligos: i– pradffi badaujan ius Airijos valstie ius uflklupo –litis ir dizenterijos epidemija²¹, o v liau at jo ir choleros epidemija. Brit valdffios menka pagalba airiams taip pat prisid jo prie katastrofos, kai kurie britai ufluot pad j airiams bent maistu, kaltino airius tingumu ir si l eiti dirbti, kad ufsidirbt maistui.

D l bado ir lig Airijoje mir apie 1 mln. flmoni²², apie 2 mln. emigravo²³. I– j apie 1.5 mln. i–vyko JAV, po ketvirt milijono atsid r Kanadoje ir Anglijoje ir keliasde–imt t kstan i atsid r Australijoje. Bet emigracija nebuvo visi–kas i–sigelb jimas nuo to kas vyko Airijoje. Uflkre iamomis ligomis sirg airiai irgi emigravo uflsien ir jie uflkr sdavo ligomis ir kitus keleivius. Vien 1847 m. i–100 t kst. emigravusi Kanad airi j roje arba i–lip krant nuo lig mir apie 20 t kst.²⁴. Taip pat –i migracija skyr si nuo pirmosios tuo, kad emigravo daugiausiai –eimos, o ne pavieniai asmenys, nors tas –eimas ir i–draskydavo ligos. Airi migracija didffiojo bado metu buvo pirma did l katalik migracijos banga JAV. Prie–tai atvyk katalikai airiai, ypa airiai nuvyk JAV pietines valstijas, dafnai tapdavo protestantais, nes nebuvo tuo metu kataliki–kos bendruomen s JAV, o airi kataliki–kos bafny ios atsirado tik XIX a. viduryje²⁵.

1846 m. pradffioje, kai pasirod pirmieji flenklai, kad –is bulvi maras gali b ti rimtas, emigracija i–Airijos –iek tiek padid jo, bet tuometiniai emigrantai amflininkams pasirod sveiki, neturtingi, bet tvarkingi. Situacija prad jo keistis 1846 m. vasaros pabaigoje, kai jau buvo ai–ku, kad –is bulvi derlius fluvo ir kad laukia badas. Tada airiai prad jo masi–kai emigruoti, ir tod l pirm kart istorijoje migrant laivai plauk per Atlant net fliem , net patys skurdffiausi airiai band bet kokioms priemon ms pab gti, pra– savo giminai i , kad atsi st pinig bilietams. 30

¹⁹ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 40.

²⁰ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 133.

²¹ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 188 – 192.

²² Didžioji dauguma mirė nuo ligų, o iš bado mirė palyginti nedaug žmonių, nedaugiau kaip 100 tūkst.

²³ Istoriofajioje yra dažnai nesutariama dėl mirusių ir emigravusiųjų skaičiaus. Dažniausiai įvardijamas mirusiųjų skaičius yra 1 mln., o emigravusiųjų 1,5 – 2 mln.

²⁴ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 135.

²⁵ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 52.

t kstan i airi t fliem atvyko JAV, dauguma j buvo vargingi. Toks airi antpl dis labai nepatiko JAV Kongresui, jis teig , kad Europa nori atsikratyti savo skurdffiais i–mesdama juos JAV krantus. Kongresas 1847 m. pradffioje ved statym , kuris pak l bilieto kain JAV ir sumaffino leidffiam vefti keleivi skai i vienam laivui²⁶. Bet ir padid jusios kainos nesustabd airi . Airiai nor dami pab gti s do net perpildytus laivus, plaukian ius i–mafl j Airijos uost (emigrantai daffniausiai plaukdavo JAV ar Kanad per didffiuosius Anglijos ar Airijos uostus), tuose laivuose s lygos buvo siaubingos: juose siaut davo ligos, tr ko maisto, vandens, jie b davo seni ir ne visada pritaikyti keleiviams gabenti. Tuose laivuose mirdavo apie tre dalis keliavusi j ir tie laivai Airijos folklor jo kaip laivai ó karstai (coffin ships)²⁷.

Tie laivai atne–davo ligas ir Kanad , nors ji emigrantus karantinuodavo ir manoma, kad keliolika t kstan i airi migrant mir nuo –iltin s Kanados migrant sulaikymo centre (buvo Grosse Isle saloje TM. Lauryno up s flotyse) arba Montrealio mieste. JAV laiv su imigrantais i–viso ne sileisdavo jei juose buvo sergan i j . Taip pat JAV sustiprino sienos apsaug su Kanada, neleisdami patekti airiams JAV, nors toks sustiprinimas nebuvo visai s kmingas, nes nemaflai airi JAV patekdavo nelegaliai kirt sien .

Bado metu migravo ir patys skurdffiausieji ir smulki flem s plot savininkai, kurie nebuvo skurd s, bet jie buvo neturtingi ir jie gan gerai mok jo kalb ti angli–kai²⁸. I–iaurini ir rytini Airijos region emigravo ir katalikai ir protestantai, nors katalik buvo dauguma. I–ten migravo daugiausiai vidurinosios ir flemutin s vidurinosios klas s valstie iai, kurie tur jo –iek tiek turto su savimi. Dauguma flmoni i–i kra–t gan gerai mok jo angl kalb ir jie b go i–Airijos ne tod l, kad jiems gr s badas, o tod l, kad jie nemat ateities –iame kra–te, kur siaut ligos ir skurdas. Didysis badas tiesiog pagreitino j emigracijos proces , nes dauguma migruojan i i–ios grup s b t anks iau ar v liau emigrav ²⁹.

I–pietini ir vakarini Airijos region migravo tikrieji pab g liai nuo bado, nes didfli j dauguma j sudar skurd s kaimie iai netur j savos flem s³⁰, kuri absoliuti dauguma buvo katalikai, ir i–kuri daugiau negu pus kalb jo angli–kai.

1.2. Airija ir migracija po didžiojo bado

²⁶ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 214-215.

²⁷ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 216.

²⁸ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 53.

²⁹ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 53.

³⁰ Jie daugiausiai dirbo tą žemę, kuria jiems vietoj atlygio laikinai duodavo žemvaldžiai arba dirbdavo nederlingą, žemę prie jūros kranto.

Kai kurie tuometiniai airiai migraciją užsien matė kaip bėgtinį blogį, nes nenorėjo palikti savo gimtinės, bet buvo priversti sunkaus gyvenimo. O katalikai nacionalistai airiai XIX a. airių migraciją suprato kaip priverstinį pasitraukimą po to, kai britai sutrukdė jų gyvenimą. Dėl Airijoje³¹. Vis dėlto gėstant migracijai, vis mažiau airių matė migraciją kaip blogį, tai buvo priimamas kaip natūralus veiksmas. Nors airiams buvo sunku migruoti, jie buvo patarę prieš savo gimtinę krauti ir bendruomenės, o didžioji dauguma emigravusių buvo valstiečiai ir jiems buvo nelengva prisitaikyti emigravus į JAV ar Didžiosios Britanijos miestus. Tarp airių buvo ir keli tūkstantiniai sezoniniai migrantai, kurie vykdavo uždarbiauti Kanadą arba Angliją, ir ši migracija gyvavo iki XX a. pradžios, bet ji niekada nepasiekė tokio masto kaip nuolatinė emigracija. Airių migracija į JAV pasiformavo ir tuo, kad dauguma išvykusių į JAV daugiau negrįždavo atgal Airiją, manoma, kad tik kas dvyliktas airis grįždavo iš JAV namo, kai tarp kitų migrantų grupių atstovų vidutiniškai grįždavo kas trečias (išimtis buvo fildai, kurių grįždavo dar mažiau nei airių)³².

Airiai ragino savo artimuosius ir draugus vykti į JAV, migracija buvo reklamuojama viešai, buvo raginama vykti galimybėmis, taip pat buvo viešai skaitomi migrantų laiškai. Emigracija kai kuriems žmonėms buvo verslu: vairūs brokeriai ir agentai, ragino emigrantus vykti ir siūlė savo paslaugas airiams norintiems emigruoti. Skyrėsi ir žmonės, kuriuos emigrantai kvietė atvykti, daugiausia Airijos airiai, kurie buvo protestantai, dažniausiai kvietė atvykti savo tėvus, o airiai katalikai dažniausiai kvietė atvykti savo bendraamžius giminaičius ar draugus³³. Bet iki XIX a. pabaigos slygos laivuose buvo siaubingos, laivai būdavo dažnai perpildyti, juose dažnai siausdavo ligos, tik XIX a. pabaigoje pradėta statymais reguliuoti slygos laivuose. Katalikų bažnyčia kaip institucija irgi prisidėjo prie migracijos, ypač aktyvūs šioje veikloje buvo vairūs vienuolių ordinai iš JAV (TM. Kryžiaus seserys, dominikonai ir kt.), kurie ieškojo naujų narių Airijoje³⁴. Nors airiai ir migravo, bet ši migracija neišsprendė mažiausių sklypų ir žemės trūkumo Airijoje, nes migruodavo, ne žemės savininkai, o kartu su jais gyvenantys giminaičiai, kurie padarė žemę dirbti. Kita vertus migracija išsprendė ir taip mažiausių sklypų smulkinimo problemą, nes dažniausiai kitiems giminaičiams emigravus žemė paveldavo tik vienas asmuo, jam nereikėdavo jos dalintis su broliais³⁵. Ir airiai dažniausiai migruodavo vieni, nes žemė surinkti pinigai vienam bilietui buvo lengviau, keliems (jei emigruotų visa šeima), o vėliau užsienyje dirbantis asmuo savo pinigais galėdavo padėti atvykti kitiems žemėnariams. Didžioji dauguma airių kalbėjo angliškai arba angliškai ir airiškai ir tik

³¹ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p.370.

³² Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 129.

³³ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 350.

³⁴ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 351.

³⁵ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 351.

senesn s kartos atstovai i– Airijos vakar ir piet kalb jo tik airi kalba, tod l jiems nekildavo problem su kalba JAV, Didffioje Britanijoje, Australijoje ar Kanadoje.

Dauguma airi po kurie migravo po didffiojo bado buvo grynai ekonominiai migrantai, jie emigravo JAV trok–dami geresnio gyvenimo, nors Airija ir jau buvo atsigavusi po badme io. Tokie airiai daffniausiai vykdavo pas savo gimines ir j nuo 1870 iki 1900 m. JAV emigravo apie 1,5 mln.³⁶. O i– viso nuo didffiojo bado laikotarpio pabaigos iki 1924 m. JAV emigravo apie 2,5 mln. airi ³⁷. JAV 1924 m. vedus migracijos kvotas, jos paveik airi migracij ir Didffioji Britanija v l tapo airi pagrindine migracijos tikslu³⁸.

Po bado migracijos banga i–siskyr tuo, kad moter emigruodavo beveik tiek pat kiek ir vyr . Tai vyko tod l, kad air ms buvo Airijoje sunku i–tek ti, tam kliud ir prasta ekonomin pad tis, kuri trukd sukaupti kraiti, o jei air s i–tek davo, tai jos i–tek davo palyginti v lai, ketvirtis airi moter i– viso nei–tek davo. Tod l i–vykusios air s ra–ydavo savo pafstamoms namo, kad atvykusios ia jos ras ir darbo ir gal s i–tek ti. Jos daffniausiai dirbdavo tarnait mis. Tuo laikotarpiu migracija pasifymi ir tuo, kad apie pus emigravusi buvo jauni flmon s, nuo 15 iki 24 met amffiaus³⁹.

Airi industrinio laikotarpio migracija leido Airijai i–likti tokia, kokia buvo. I–siuntus perteklin darbo j g ufsien ir i–nykus flem s kio sklyp smulkinimui, Airijos kiai –iek tiek atsigavo, o ufsienio airi siun iami pinigai r m likusius Airijoje artimuosius, daffniausiai t vus, uftikrindavo jiems gan patogi senatv , bet siun iami pinigai ir trukd Airijai, jos flem s kiui modernizuotis⁴⁰. Emigrant siun iami pinigai dirbtinai palaik pasenus ir neefektyv flem s kio model ⁴¹, ko pas koje Airija toliau liko skurdffiu agrariniu kra–tu. Airi emigracija taip pat neleido Airijai ir industrializuotis, nes airiai ufluot i– savo kaim vaffiav Airijos miestus ir dirb ten, vyko kitas –alis ir dirbo fabrikuose esan iuose ten. Kita vertus Airijoje nebuvo tiek kapitalo, kad gal t s kmingai kurtis fabrikai, ir airiai pasinaudoj atpigusiu transportu vyko ten, kur kapitalas buvo ir kur reik jo j pigios darbo j gos.

³⁶ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 68.

³⁷ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 129.

³⁸ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989,, p. 356.

³⁹ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 141.

⁴⁰ Vien 1852 m. emigrantai atgal i Airija nusiuntè virš milijono svarų sterlingų.

⁴¹ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p.371.

2. Airių diaspora JAV ir kitose šalyse

Airių diaspora anksčiausiai pradėjo kurtis Didžiojoje Britanijoje vėliau, ji kūrėsi kitose šalyse, tose šalys tai buvo Didžiosios Britanijos esamos arba buvusios kolonijos.

Airiai iš vakarinių Airijos dalies dažniausiai migruodavo į JAV, airiai iš šiaurės ir šiaurės rytų dažniausiai emigruodavo į Kanadą, nors dauguma jų per Kanadą vis tiek atvykdavo į JAV, pietryčių airiai ir vidurio šiaurės airiai turėjo ryšius su Australija ir daugiau airių iš ten negu kitur emigruodavo į Australiją⁴². Protestantai airiai labiausiai emigruodavo į Kanadą (kur jie sudarė daugumą tarp airių migrantų), o Didžiojoje Britanijoje, Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje protestantai airiai sudarė mažumą tarp airių migrantų, bet ji buvo šiek tiek didesnė mažuma nei airių protestantų į JAV⁴³.

Dažnai migracijai į JAV ar Kanadą buvo tik antrasis žingsnis airių migranto kelionėje, jie pirmą kartą migruodavo į Škotiją, Angliją ar Velsą, kur buvo pigiau nuvykti, bet galbūt jo pakankami lengvai rasti darbo, uolius kur ir daugiau mokėdavo nei Airijoje, kad užsidirbtų pakankamai pinigų kelionei į JAV ir toje tarpinėje stotelėje airiai kartais praleisdavo nemažai laiko⁴⁴.

Anglijoje pastoviai didėjo nuolat gyvenančių airių skaičius, jų buvo 1850 m. apie 733 tūkst., o priešbadmet, 1836 m., airių buvo apie 419 tūkst., tarp kurių buvo pakankamai daug moterų bei vaikų ir tas leido Anglijoje kurtis airių bendruomenėms⁴⁵. Taip pat airiai vyko ir pramonės centrus Škotijoje. Manoma, kad XIX a. pabaigoje Didžiojoje Britanijoje buvo apie pusantro milijono airių ir buvo susitelkę pramonės centruose esančiuose pietvakariuose Škotijoje, šiaurės vakarų Anglijoje bei Londone. Airiai Didžiojoje Britanijoje dirbo sunkiausių darbų ir gyveno gan skurdžiose savo bendruomenėse, bet jie išlaikė savo tapatybę ir iš tikimybės gimtajam kraštui⁴⁶. Antros ar trečios kartos airiai nebuvo tokie uolūs katalikai kaip pirmos kartos migrantai, bet katalikybė išliko svarbi airiams ir buvo jų identiteto dalis, o katalikų mokyklos stengdavosi airių identitetą ir kultūrą skiepyti migrantų vaikams. Taip pat nemažai airių tarnavo ir Didžiosios Britanijos armijoje ir laivyne, bet joje airiai retai iškildavo, nebent būdavo antros ar trečios kartos airiai protestantai gimę Anglijoje⁴⁷.

Kanadai airiai migruodavo jau nuo XVII a. pabaigos, jie dažniausiai apsigyvendavo Niufaundlando regione ir flėjodavo, bet dauguma jų nepasilikdavo ilgam laikui⁴⁸. Nuo XVIII a.

⁴² Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 354.

⁴³ Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004, p. 98.

⁴⁴ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 61.

⁴⁵ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 345.

⁴⁶ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 362.

⁴⁷ Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004, p. 98.

⁴⁸ MacKay, D., *Flight from famine: The coming of the Irish to Canada*, Dundurn, 2009, p. 17.

Kanad emigruodavo vis daugiau airi , jie b davo kariais arba darbininkais ir didffioji dauguma buvo protestantai i– Airijos –iaur s. Airi migracija tes si ir XIX a. tarp migrant pasitaikydavo ir vis daugiau katalik , jie dafnai dirbdavo prie infrastrukt ros k rimo: tiesdavo kelius, geleffinkelius, kasdavo kanalus. Airi migracijos Kanad XIX a. tendencijos buvo pana–ios kaip ir migracijos JAV, tik migrant buvo maffiau ir buvo daugiau protestant . Airiai Kanadoje tur jo savo organizacijas, bet protestantai airiai Kanadoje ner m taip Airijos nepriklausomyb s jud jimo taip smarkiai kaip airiai katalikai Kanadoje arba airiai JAV, taip pat protestantai airiai Kanadoje labiau tapatinosi su Didfli j Britanija, negu su Airija. Katalikai airiai nors j yra maffiau jie labiau i–laik savo airi–k identitet , tuo tarpu protestantai yra labiau asimiliav si⁴⁹.

Airi JAV buvo ir iki industrinio laikotarpio, bet j buvo palyginti nedaug ó apie 100 t kst. Didffioji airi migracija JAV ir diasporos formavimasis prasid jo tik industriniu laikotarpiu. Atvyk JAV airiai dafniausiai apsigyvendavo Naujosios Anglijos regione, o Bostono miestas tapo vienu i–pirm j j centr , jame apie 1850 m. airi buvo vir–30 t kst. (i–130 t kst. gyventoj). Daugiausiai airi migrant d ka Naujoji Anglija i–homogeni–ko regiono tapo regionu, kuriame JAV tuo metu buvo daugiausiai uflsienyje gimusi asmen . Airiai dirbdavo sunkius fizinius darbus: jie dirbo medienos pramon je, kas kanalus, ties geleffinkelius, gatves, kanalizacijos sistemas⁵⁰. Airiai –iuo laikotarpiu, prie– did j bad , daugiausiai k r si miestuose ir retai dirbdavo flem s kyje. Airiai i– pradfli buvo suvokiami kaip flemiausios klas s darbininkai, kuriems reikia duoti pavojingiausius darbus, pvz. JAV pietuose buvo manoma, kad yra geriau kai dirbant mir–ta airi migrantas, negu juodaodis vergas, nes vergas buvo vertingesnis⁵¹. Airiai JAV gyventi ir dirbti mieste rinkosi ne tod l, kad to nor jo, jie rinkosi tod l, kad mieste atvyk liai gal jo gan greitai rasti darb , tuo tarpu sigyti flem ir j kultivuoti reik jo ir pinig ir laiko. Nors airiai JAV i– pradfli ir buvo bera–iai juodadarbiai, bet XIX a. antroje pus je tai prad jo keistis: jie tapo labiau ra–tingi, prad jo palikti darbus kasyklose ir fabrikuose bei dirbti daugiau valdflios aparate, jie gal jo lengviau sigyti flem nei kitos imigrant grup s, pratur jusius airius JAV verslo pasaulis pri m kaip savus⁵². Jiems pritapti pad jo ir tai, kad dauguma JAV atvykusi airi jau mok davo angl kalb ir tai leido airiams JAV grei iau kilti socialiniais laiptais nei tiems migrantams i– Europos, kurie nemok jo angl kalbos⁵³.

⁴⁹ Group Identity From: The Encyclopedia of Canada's Peoples/Irish Protestants/Bruce S. Elliott
<http://multiculturalcanada.ca/Encyclopedia/A-Z/i9/9> Aplankyta 2013 11 20.

⁵⁰ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 130

⁵¹ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 137.

⁵² Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 358.

⁵³ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 61.

Bet tas pritaipimas JAV visuomenėje i– pradfi buvo sudėtingas, nes JAV atvykę katalikai airiai jau gan greitai susidūrė su protestantiškos visuomenės nepakantumu jiems ir jau 1830 m. dideliuose miestuose buvo darbo skelbimai, kuriuose buvo rašoma, kad airiai dėl darbo nesikreiptų, nors mafesniškos gyvenvietės tokia problema buvo mafesnė. Taip pat protestantai puldinavo katalikų bažnyčias, vienuolynus sumušė keletą katalikų kunigų⁵⁴.

Airiai daugiausiai gyveno Naujosios Anglijos regione, Niujorko ir Niudfersio valstijose. Apie 1850 m. apie du trečdaliai visų airių Bostone dirbo kaip juodadarbiai darbininkai arba kaip tarnai, po trisdešimt metų situacija pasikeitė nedaug ir tuomet apie pusę visų airių dirbo kaip juodadarbiai darbininkai arba tarnai, panašiai situacija buvo ir kituose JAV rytinėse pakrantės miestuose kur gyveno airiai. Kitokia situacija buvo JAV vakaruose, San Francisko mieste, kur dauguma airių buvo flemesniosios vidurinės klasės atstovai, o ne paprasti darbininkai ar tarnai, kurie priklausė flemiausiajai socialinei klasei. Nors San Franciskas buvo ir bene vienintelis miestas JAV vakaruose, kuriame gyveno airiai⁵⁵.

Airių migracija JAV pakeitė ir Katalikų bažnyčią JAV, beveik vien airių dėka apie 1860 m. JAV buvo apie 3,5 mln. katalikų. O prieš industrinio laikotarpio airių migraciją buvo priskaičiuojama JAV tik apie 100 tūkst. katalikų. JAV katalikų bažnyčia dar apie 1830 m. valdė daugiausiai prancūzai, bet per trisdešimt metų tai pasikeitė ir airiai pradėjo užimti dominuojančias pozicijas bažnyčioje. Niujorke XIX a. viduryje i– 35 parapijų viena buvo prancūzų, 7 vokiečių, o likusios 27 buvo airių. Taip pat Niujorke iki 1825 m. buvo tik dvi katalikiškos bažnyčios, per ateinančius keturiasdešimt metų buvo steigta dvidešimt bažnyčių. Kita vertus ne visi airiai buvo labai uolūs katalikai, dauguma airių atvykusių JAV laik save katalikais todėl, kad buvo pakrikštyti katalikais, nors dauguma nebuvo priėję pirmosios Komunijos, taip pat dauguma nemokėjo pagrindinių dogmų⁵⁶. Bet airiai rėmė katalikų bažnyčią, plėtė jos įvykdymą, o airių dvasininkų dėka katalikų bažnyčia tapo JAV kasdienybės dalimi, ji nebebuvo maža ir nematoma.

XIX a. antroje pusėje dauguma airių vis dar gyveno Naujosios Anglijos regione, Niujorko, Niudfersio valstijose. Bet vis daugiau airių pradėjo vykti ir į kitą, kur XX a. pradžioje gyveno dvigubai daugiau airių negu Bostone. Taip pat tarp airių, o ypač antros kartos airių atsirado daugiau darbininkų kurie buvo kvalifikuotais darbininkais, vadovavo kitiems migrantams dirbantiems nekvalifikuotam fiziniam darbui (dažniausiai tie migrantai bėgavo iš Pietų ar Rytų Europos) ar dirbo policijos ar gaisrinės pajėgose. Taip pat airiai dažnai dalyvaudavo

⁵⁴ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 267.

⁵⁵ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 142.

⁵⁶ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 139.

darbinink profs jung veikloje ir nemaflai airi buvo toki profs jung lyderiai. Deja, dafniausiai tik vyrams pasisekdavo gauti kvalifikuot darbinink darbus, o air s vis dar dirbo tuos pa ius nekvalifikuotus darbus kaip anks iau, nors i-tek jusios air s dafniausiai gal davo likti namuose ir auginti vaikus, nes -eimai i-laikyti uftekldavo ir vyro atlyginimo, jei jis tur davo pakankamai ger darb ⁵⁷. Airi bendruomen JAV XIX a. pabaigoje buvo jau gan didel ir skai iuojant JAV gimusius airius, joje buvo apie penki milijonai flmoni .

Gyvendami JAV, toli nuo savo gimtin s, airiai savo tapatyb s neprarado ir dom josi Airijos reikalais. J bendruomen s Bostone ir Niujorke i-liko stiprios, solidarios ir airiocentri-kos, bet jos nebuvo visi-kai ufldaros, vedyboms su kitom etin m grup ms nebuvo prie-taraujama. Airiai nepamir-o savo gimtin s, jie dom josi Airijos politiniais reikalais, -elp Airijos gyventojus didffiojo bado metu. JAV airiai steng si pad ti badaujantiems Airijos airiams si sdami jiems param maistu ar pinigais. Labiausiai tuo ufli m kvakeriai, vedami Jacob Harvey, flymaus Niujorko airio⁵⁸. Airiai ir be toki organizacij steng si pad ti t vyn je likusiems tautie iams persi sdami jiems 1847 m. apie milijon JAV doleri . Prie pagalbos prisid jo ir JAV katalik bafny ia persi sdama per 150 t kstan i JAV doleri . Taip pat JAV airiai r m Airijoje jud jim , kuris reikalavo unijos su Didffij j Britanija at- aukimo⁵⁹. Amerikos airi respublikoni-kos organizacijos (tokios kaip ņClan na Gaelņ) r m Airijos respublikoni-kas organizacijas. O airi organizacija ņIrish National League of Americaņ XIX a. 9 de- imtmetyje Airijos respublikon jud jim r m ir pinigais, finansi-kai airiai r m Airijos fl em s lyg (Land League), o po Pirmojo pasaulinio karo Airijai kovojant su Didffij j Britanija d l nepriklausomyb s, JAV airiai suaukojo de- imt milijon JAV doleri , vieno i- Airijos nepriklausomyb s jud jimo lyderi Éamon de Valera kurtai organizacijai ņAmerican Association for the Recognition of the Irish Republicņ⁶⁰.

Badme iu Niujorko miest atvyko apie 848 t kst. airi , bet Niujorke pasiliko tik apie 134 t kst. Visi kiti patrauk kitus miestus ar miestelius JAV. Ir yra manoma, kad dideliuose miestuose (tokiuose kaip Bostonas, Filadelfija ar Niujorkas) gyveno tik apie penktadalis vis JAV airi , o visi kiti gyveno maflesniuose miestuose, miesteliuose ar kaimuose. Ir t airi kurie gyveno miestuose patirtis JAV buvo skirtinga nuo t kurie gyveno mafluose miestuose ar miesteliuose. Tie airiai, kurie negyveno dideliuose miestuose nedalyvavo taip gausiai darbinink jud jimuose, nepalaik taip smarkiai Airijos respublikon jud jim , nepatyr tokios

⁵⁷ Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990, p. 143.

⁵⁸ Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987, p. 241.

⁵⁹ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p. 358.

⁶⁰ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p.360.

diskriminacijos kaip tie airiai, kurie gyveno dideliuose miestuose⁶¹. Nedideli gyvenvie i airiams nebuvo toks svarbus j religingumas ar savit kult rini tradicij i-saugojimas, taip jie nesijaut i-tremti ar kad jie buvo priversti pab gti taip kaip man miestuose gyven airiai, jie ir nedemonizavo taip angl ir nelaik , kad jie sugriov Airij kaip nacionalistini paffi r airiai miestuose⁶². Vien tas faktas, kad Anglija buvo pagrindin airi emigrant -alis ilg laik , i-skyrus industrin laikotarp , kada j aplenk JAV ir nust m antr j viet , rodo, kad tik mafluma airi nekent brit .

Dabar JAV gyvena tre ios ketvirtos, penktos ar -etos kartos palikuonys t airi , kurie emigravo per industrin laikotarp . šIrish Americao knygos autorius apklaus apie 500 airi kilm s flmoni , kuri prot viai atvyko JAV per didffiojo bado laikotarp ir atvyk JAV apsigyveno Olbanio mieste. Apklausos ir kita informacija rodo, kad tarp airi buvo daug socialinio, profesinio ir geografinio mobilumo. Tarp apklaust JAV airi tik apie penktadalis gal jo tiksliai pasakyti kada j prot viai atvyko JAV⁶³. Nors dauguma gal jo pasakyti kokios kilm s buvo j t vai, seneliai ar proseneliai. Nors toki atsakym i-samumas priklaus ir nuo pa i apklaust j dom jimosi apie prot vius lygio. Taip pat dauguma apklaust j nelaik savo prot vi emigracijos blogu dalyku, jie man , kad visai gerai prot viai padar emigruodami ir i-vengdami skurdo, ir tik labai mafla dalis man , kad prot vi emigracija buvo prievartinis i-vykimas. Taip pat apklaustieji nejaut jokio noro gr fti atgal Airij , bet dauguma j jaut trauk jai, teig , kad yra j aplank ar j dom jasi, skait apie j knygas⁶⁴.

Olbanio (Albany) miestas Niujorko valstijoje buvo vienas i-airi centr -aurin je JAV, nes j buvo palyginti patogiu pasiekti net ir patiems skurdffiausiams emigrantams i- Airijos, kurie atvyko Kanad ir i-kokio tai Monrealio keliavo pietus, kad pasiekt JAV. Ten vietin airi bendruomen pad jo tiems, airiams, kurie atvyko JAV per Kanad bado metais. Taip pat ten airi bendruomen buvo gan stipri, apie 1870 m. mafla daug tre dalis airi -eim tur jo nekilnojamo turto ir nemaflai i- Olbanyje gyvenan i airi buvo galima laikyti juo vidurin s klas s atstovais⁶⁵.

Kitos -alys kurias gan gausiai migravo airiai buvo Australija ir Naujoji Zelandija, bet jas migracija buvo flenkliai mafesn nei JAV, Didffi j Britanij ar Kanad . Viena i- to prieflas i buvo gan akivaizdi: tai nuotolis tarp Airijos ir Australijos ar Naujosios Zelandijos, ko pas koje kelion -iuos kra-tus kainavo keturis kartus daugiau nei kelion per Atlant . Australij airi migrant buvo palyginti nedaug, bet net apie 35 t kst. airi kalini buvo

⁶¹ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 55.

⁶² Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 58.

⁶³ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 81.

⁶⁴ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 83.

⁶⁵ Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005, p. 66-67.

nugabenti Australij per XIX a. pirm pus⁶⁶, todėl airiai sudarė nemažą dalį Australijos gyventojų. Naujoji Zelandija sulaukė tiek daugiau airių migrantų (kurie atvyko savanoriai) nei Australija, prie to prisidėjo Naujojoje Zelandijoje XIX a. antroje pusėje vykusi aukso karštis. Airiai daugiausiai kūrėsi Naujosios Zelandijos vakarinėje pakrantėje, ten dėl palyginti nedidelio vietinių gyventojų skaičiaus airiams buvo lengviau kilti socialinės hierarchijos laiptais ar tapti politine jėga⁶⁷. Airiai Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje kaip ir JAV veikė katalikų bažnyčioje, taip pat buvo svarbi darbininkų profesijų dalis. O airių moterų ir vyrų vienuolynai kūrėsi Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje. Australijos ir Naujosios Zelandijos airiai palaikė airių nacionalistinius judėjimus, bet jie taip pat buvo lojalūs ir Didžiajai Britanijai, per T. Patriko dienos šventes pagerbdavo ir karali⁶⁸.

Pagal R. Coheno nustatytus diasporos bruožus galima sakyti, kad airiai turi savo diasporą. Trauminis vykis, po kurio airiai pasklido po pasaulį buvo XIX a. vidurio didysis badas, po kurio viršpusantro milijono žmonių paliko Airiją ir vyko į JAV, Didžiąją Britaniją, Kanadą ir kitas vietas. Ir airių folkloro yra į laivai-karstai, kuriuose mirdavo žmonės nuo ligų bėgdami nuo Airijos ufklypusios nelaimės, taip pat airių atmintyje yra širšų britų valdymo metai ir skriaudos, kurias jie padarė. Bet šis požiūris skiriasi tarp katalikų airių ir protestantų airių, katalikų aktyse britai padarė daug skriaudų, tuo tarpu protestantai airiai taip nemanė. Ir airiai bėgdami užsienyje prisidėjo prie savo vietas, jie siuntė pinigų Airijai, bet parama airių nacionalistams, kad Airija būtų nepriklausoma buvo nevienoda, katalikai airiai – siekė rasti daugiau. Nors airiai emigravo į JAV, Kanadą ar dar toliau negrįždavo į Airiją, bet kai kurie iš jų (daugiausiai JAV) lankė ir domėsi ja. Amerikos airių atmintyje yra širšų laikai, kada airius buvo nepalankiai žiūrėta, o miestuose buvo skelbimai su užrašu: „No Irish need apply“, jie savo identitetą išlaikė ir vis tiek laiko save airiais ar airių kilmės, nors kartais tik vienas iš jų seneli buvo airis. Deja, tik JAV airiai yra išlaikę tokį stiprų identitetą, kitose vietose airių identitetas yra silpnėjęs.

⁶⁶ Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004, p. 98.

⁶⁷ Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989, p.369.

⁶⁸ Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004, p. 99.

Išvados

1. Apie 5 mln. airių paliko Airiją industrinio laikotarpio migracijoje. Didžioji dauguma jų išvyko į JAV, kiti – Didžiąją Britaniją, Kanadą, Australiją ir Naująją Zelandiją. Skirtingos tikybos airiai rinkosi ir skirtingas –alis emigracijai katalikai labiau emigravo į JAV, protestantai – į Kanadą ar Didžiąją Britaniją. Taip pat airių migracijos mastai buvo nevienodi XIX a. pradžioje prasidėjusi migracija po truputį vis didėjo, išimtis buvo didžiojo bado laikotarpis, kada apie 2 mln. airių bėgdami nuo bado per gan trumpą laikotarpį paliko Airiją.
2. Airių diaspora skirtingai kūrėsi skirtingose –alyse, vienoje ji buvo skirtingesnė, kitose netiek skirtinga. Airiai dažniausiai iš pradžių dirbo sunkius darbus, bet daugeliui anglų kalbos mokėjimas jiems gerinti savo socialinę padėtį ir gauti geresnius darbus. Airiams katalikams katalikybė būna buvo neatskiriama jų identiteto dalis, airiai prisidėjo prie jos plėtros tose –alyse kurias migruodavo. JAV airių diaspora – didžiausia ir skirtingiausia iš visų diasporų, ji labiausiai išlaikiusi savo identitetą.

Šaltiniai ir literatūra

1. Daniels, R., *Coming to America: A history of immigration and ethnicity in American life*, HarperCollins, 1990.
2. Foster, R. F., *Modern Ireland, 1600-1972*, Penguin Group USA, 1989.
3. Woodham-Smith, C., *The Great Hunger*, Hamish Hamilton, 1987.
4. Byron, R., *Irish America*, Oxford University Press, 2005.
5. Kenny, K., & Louis, W. R., *Ireland and the British Empire*, Oxford University Press, 2004.
6. Cohen, R. (Red.), *The Cambridge survey of world migration*, Cambridge University Press, 1995.
7. MacKay, D., *Flight from famine: The coming of the Irish to Canada*, Dundurn, 2009.
8. Group Identity From: The Encyclopedia of Canada's Peoples/Irish Protestants/Bruce S. Elliott <http://multiculturalcanada.ca/Encyclopedia/A-Z/i9/9> Aplankyta 2013 11 20.